

MEDYCINA WETERYNARYJNA

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA NAUK WETERYNARYJNYCH

CZASOPISMO POŚWIĘCONE NAUCE I PRAKTYCE WETERYNARYJNEJ
 ZAŁOŻONE W 1945 R. PRZEZ WYDZIAŁ WETERYNARYJNY W LUBLINIE

REDAKCJA: Redaktor naczelny: Prof. Dr T. Żuliński (Lublin — Puławy), z-cy redaktora naczelnego: Prof. Dr H. Szwejkowski (Warszawa), Prof. Dr G. Staśkiewicz (Lublin), Sekretarz naukowy: Doc. Dr E. Prost (Lublin), Członkowie Komitetu Redakcyjnego: Prof. Dr B. Gancarz (Wrocław), Dr K. Morawski (Piaseczno) Z. Wojtatowicz (Warszawa).

WSPÓLPRACOWNICY ZAGRANICZNI: Prof. Dr St. Angelow (Sofia — Bułgaria), Prof. Dr R. Harnach (Brno — CSRS), Prof. Dr V. Jelinek (Brno — CSRS), Prof. Dr H. Röhrer (Riems — NRD).

WSPÓLPRACOWNICY KRAJOWI: Prof. Dr W. Bielański (Kraków), Prof. Dr J. Brill (Warszawa), Prof. Dr M. Cena (Wrocław), Prof. Dr A. Chodkowski (Lublin), J. Deryło (Szczecin), Prof. Dr E. Domański (Warszawa), Prof. Dr Z. Finik (Lublin), Prof. Dr R. Hoppe (Warszawa), Doc. Dr T. Jastrzębski (Lublin), Prof. Dr S. Kirkor (Swarzędz), z. Prof. Dr F. Klepaczko (Lublin), Doc. Dr T. Kobusiewicz (Zduńska Wola), Prof. Dr S. Krauss (Puławy), Dr J. Lipnicki (Warszawa), Lek. wet. mgr praw W. Lutyński (Warszawa), Dr S. Majdan (Puławy), v-Dyr. S. Mastalerz (Warszawa), Dr K. Millak (Warszawa), Doc. Dr S. Nyrek (Warszawa), Dyr. Dr H. Oberfeld (Warszawa), Dr T. Pustówka (Mysłowice), Dyr. S. Ryszkowski (Warszawa), Prof. Dr A. Senze (Wrocław), Dr S. Spiewak (Piotrków), Doc. Dr F. Stański (Lublin), Prof. Dr J. Szaflarski (Katowice), Doc. Dr E. Szyfelbejn (Warszawa), Prof. Dr A. Stryszak (Warszawa), W. Szpac (Warszawa), Dr S. Wadowski (Olsztyn), Dr M. Wisłocki (Piotrków Kuj.), Doc. Dr J. Wiśniowski (Bydgoszcz), Prof. Dr A. Zakrzewski (Wrocław), Dr Z. Zdrojewski (Zamość), Dyr. J. Zuberbier (Warszawa), Doc. Dr E. Zarnowski (Lublin), Dr A. Zebracki (Wrocław).

CHOROBY ZAKAŻNE I INWAZYJNE

KAZIMIERZ MAREK

Puławy

XXIX Sesja Międzynarodowego Biura Epizootycznego w Paryżu

Doroczna XXIX Sesja Międzynarodowego Biura Epizootycznego w Paryżu (*Office International des Epizooties*) odbyła się w dniach od 15 do 20 maja b.r. Ze strony Polski wzięli udział dr *Henryk Oberfeld*, dyrektor Departamentu Weterynarii Min. Roln., jako stały delegat oraz doc. dr *Kazimierz Marek*, kierownik Zakładu Chorób Drobiu Instytutu Weterynarii.

Sesję otworzył przewodniczący OIE dr *F. E. Silva* (Portugalia). Z kolei zabrał głos dyrektor OIE — dr *R. Vittoz*, który przedstawił porządek obrad, a następnie złożył sprawozdanie z działalności biura od maja 1960 do maja 1961 r. Raport ten obejmuje kilka działów a mianowicie: 1) Najważniejsze wydarzenia administracyjne. 2) Czynności OIE w różnych częściach świata. 3) Współpraca OIE z innymi międzynarodowymi organizacjami, np.: FAO, WHO (Światowa Organizacja Zdrowia) Światowe Towarzystwo Lekarzy Weterynaryjnych, Międzynarodowe Towarzystwo Mikrobiologów i in. 4) Sprawy administracyjne: działalność naukowa i techniczna OIE.

W dalszej części pierwszego dnia obrad utworzono prowizoryczne podkomisje i wyznaczono prowadzących dyskusję. W tym dniu posiedzenie przedpołudniowe miało raczej charakter administracyjny. Prócz tego Dr *M. Kaplan* przedstawił w formie komunikatu wynik swych interesujących prac z zakresu hodowli wirusa wścieklizny na eksplantowanych tkankach oraz zwrócił uwagę na znaczenie zwierząt dzikich w rozprzestrzenianiu wspomnianej choroby.

Po południu rozpoczęła się część robocza zjazdu. Pierwszy punkt obrad przewidywał omówienie zgłoszonych referatów przedstawicieli Szwecji, Egiptu i Nowej Zelandii na temat badań nad etiologią i diagnostyką schorzeń błon śluzowych bydła. R. A. Huck (W. Brytania) omówił związek kompleksu schorzeń ujmowanych jako „mucosal disease” z wirusami cytopatogennymi i stosowaną w Anglii próbę diagnostyczną, opartą na żeldyfuzji. Badacze z Finlandii (Rislakki) i Szwecji (Dinter i Bakos) podali wyniki swych badań nad schorzeniami tego typu, występującymi w ich krajach i stosunkiem ich do wirusa parainflueny (PI-3) i biegunki wirusowej (VD). O nowej chorobie typu „mucosal disease” w Nowej Zelandii poinformował w imieniu grupy tamtejszych badaczy *Salisbury*. Chorobę cechowała duża zachorowalność i śmiertelność. Wyosobniony w 6 ogniskach (na 9 zbadanych) wirus cytopatogenny okazał się niechorobotwórczy; autorzy podejrzewają, że przyczyną choroby była absorpcja z jelit jakiejś silnej nefrotoksyny.

W ramach tejże sekcji *Kassen* poinformował zebranych o metodyce prowadzonej w Sudanie walki z księgosuszem.

Dalszy punkt obrad odnosił się do choroby cieszyńskiej i obejmował doniesienia z kilku krajów, a mianowicie z Niemieckiej Republiki Federalnej (*A. Mayr*), z Polski (*S. Krauss*), z Wielkiej Brytanii (*T. Szent-Ivanyi*, *I. T. Done*), z Madagaskaru (*P. Bourdin*, *H. Sevres*). Referenci rozpatrywali chorobę cieszyńską od

strony właściwości zarazka i środków walki. W doniesieniu polskim podano sposób opanowania choroby w naszym kraju.

W dniu następnym zajmowano się afrykańskim pomorem koni i pomorem świń, zarówno klasycznym jak i afrykańskim. Doniesienie przedstawiciela Iranu *A. Rafyi'ego* zawierało dane dotyczące rozmieszczenia tej choroby, epizootologię, właściwości zarazka i sposoby zapobiegania. Szeroko omówiono wartość szczepień ochronnych. W dyskusji podkreślano rolę człowieka, jako wektora oraz konieczność dokładnej dezynfekcji statków i samolotów, szczególnie w celu uwolnienia środków transportowych od komarów.

W sprawie klasycznego pomoru świń wysłuchano doniesień, których autorami byli: *P. Gorret* i *M. Fontaine* (Francja), *J. Sasahara* (Japonia), *H. Oberfeld* i *S. Samól* oraz *H. Janowski* (Polska). Wszystkie referaty omawiały diaognostykę pomoru oraz środki walki z tą chorobą. Co do przydatności szczepionek z fioletem krystalicznym oraz lapinizowanych, zdania były podzielone. W dyskusji podkreślono konieczność kontynuowania badań nad opracowaniem sposobów rozpoznawania pomoru świń.

Referat *Martinsa Mendesa* (Angola) dotyczył rozpoznawania i zwalczania afrykańskiego pomoru świń. Autor zaleca próbę hemadsorpcji i cytolizy Malmquista i Haya, potwierdzając wysoką wartość tej próby. Wirus pomoru klasycznego zdolności tych nie posiada.

Reprezentanci Hiszpanii *P. Jover* i *C. S. Botija* przedstawili stan epizootyczny afrykańskiego pomoru w swym kraju. Ożywiona dyskusja toczyła się wokół sposobów walki z pomorem afrykańskim świń i odróżniania go od pomoru klasycznego. *Gorret* nawiązując do wypowiedzi na temat wirusów pomoru świń zwrócił uwagę natury ogólnej, że należy dzielić wirusy raczej z punktu widzenia immunologicznego niż morfologicznego. Na zakończenie obrad nad pomorem wyświetlano filmy obrazujące hemadsorpcję oraz tok laboratoryjnych badań nad afrykańskim pomorem świń.

W dniu 16.V. po południu odbyły się posiedzenia komisji stałych: echiokokowej, chorób pszczoł, komitetów OIE i FAO do spraw epizootyki w Azji, komisji reprezentantów Ameryki Łacińskiej, a wreszcie tymczasowych podkomisji przygotowujących: porządek obrad na XXX sesję OIE i grupy roboczej, która zajmuje się wynikami badań nad przeżywalnością wirusów w mięsie.

W trzecim dniu obrad, na przedpołudniowej sesji plenarnej wygłoszono referaty na temat: „Choroby zakaźne dróg oddechowych u drobiu”, „Choroby układu nerwowego drobiu, infekcyjne i niedoborowe”, przedstawiono sprawozdanie z ogólnej sytuacji epizootycznej i komunikat Światowej Organizacji Zdrowia dotyczący wścieklizny.

Cztery referaty *A. Briona* (Francja), *R. Gordona* (Anglia), *P. Schynsa* (Belgia) i *J. Caporale'a* (Włochy) podały wyczerpująco ostatnie poglądy na temat przyczyn, rozpoznawania i walki z chorobami dróg oddechowych ptaków. Więcej miejsca poświęcono mykoplazmozie ptaków, chorobie, która wywołuje duże straty w krajach, produkujących kurczęta rzeźne (broilersy). Starano się udowodnić, że dotychczasową nazwę przewlekłe schorzenie dróg oddechowych kur należy zastąpić nazwą „Mykoplazmoza kur”, a drobnoustroj wywołujący tę chorobę należy nazwać *Mycoplasma gallisepticum* w odróżnieniu od saprofitycznej *Mycoplasma gallinarum*. Obydwa drobnoustroje można odróżnić na pożywkach, biochemicznie, serologicznie i na podstawie właściwości aglutynowania krwinek. W dalszym ciągu obrad *J. Guillon* (Francja) przedstawił rozwój zakaźnego zapalenia mózgu i rdzenia u ptaków we Francji. Chorobę tę notuje się w tym kraju dopiero od 1958 r. Pojawiła się ona w wielu fermach produkujących kurczęta rzeźne. Podkreślono sezonowość tej choroby: najczęściej chorują kurczęta 2—3 tygodniowe; wirus przenosi się przez jaja. Rozpoznanie można postawić najszybciej za pomocą badań histologicznych. Walka z tą chorobą opiera się tylko na profilaktyce. O pojawieniu się tej choroby w ostatnich latach w wielu fermach Finlandii podał w komunikacie — *Estola*. Najprawdopodobniej źródłem choroby był importowany materiał hodowlany.

Dr *Derzsy* (Węgry) w referacie „Choroby systemu nerwowego drobiu, wywołane przez czynniki zakaźne lub niedobory pokarmowe” omówił przede wszystkim zagadnienia różnicowania. Na podstawie własnych badań doszedł do wniosku, że tylko badania histologiczne tkanki nerwowej od szeregu osobników dają właściwe rozpoznanie. Przy niedoborach pokarmowych obraz histologiczny jest dość zmienny, przy czym dominują procesy zwyrodnieniowe, natomiast przy chorobach zakaźnych — procesy zapalne. Autor zalicza do chorób zakaźnych wywołujących zmiany w systemie nerwowym: pomór rzekomy, paraliż zakaźny, zakaźne zapalenie mózgu i rdzenia kurcząt. Z awitaminoz zmiany w tkance nerwowej wywołują: E-awitaminoza i B₂-awitaminoza.

W dyskusji przewodniczący zebrania zwraca uwagę na zaćmę (*cataracta*) u ptaków, która daje objawy zapalenia mózgu jakie występuje z powodu niedoborów żywieniowych. Często brak objawów ze względu na dużą odporność drobiu na te choroby. *Guillon* zaznaczył, że jego wyniki histopatologiczne nie pokrywają się z rezultatami *Derzsy'ego* ale z powodu nieobecności referenta sprawa nie została wyjaśniona.

Z kolei odczytano sprawozdania z sytuacji zoosanitarnej w Angoli, Sudanie, Francji, Mo-

zambiku i Peru. Po południu odbyły się zebrania podkomisji, których zadaniem było opracowanie projektów rezolucji dotyczących przewlekłych schorzeń dróg oddechowych u drobiu, choroby cieszyńskiej, pomoru koni, stanów chorobowych błon śluzowych u bydła, pomoru klasycznego i afrykańskiego u świń. Do dwóch komisji weszli przedstawiciele Polski.

W dniu 18.V. podano do wiadomości sprawozdanie Światowej Organizacji Zdrowia dotyczące wścieklizny. Zwrócono uwagę na szczepię i technikę produkcji szczepionek przeciwściekliznowych, na rozmieszczenie choroby oraz rezerwuary i wektory zarazków, specjalnie wśród zwierząt dzikich.

Z kolei odczytano kilkanaście doniesień:

Wpływ surowic odpornościowych i antybiotyków na kształtowanie się czynnej odporności po infekcji lub szczepionce (*Kowalenko, ZSRR*). Uwagi o epidemiologii i szczepieniu przy wirusowym zapaleniu wątroby u kaczek (*Asplin, Wielka Brytania*). Obecny stan zarazy płucnej w Angoli (*Martins Mendes*). Zaraza płucna bydła w Sudanie (*Karib*). Chemiczne środki zapobiegawcze przy gruźlicy bydła (*Rosati, Badiali, Włochy*). Zwalczenie gruźlicy bydła za pomocą chemoprophylaktyki stosowanej u cieląt (*Spryszak, Polska*). Rozpoznawanie poronień u zwierząt domowych, dotkniętych leptospirozą lub rickettsjozą (*Wiesmann, Szwajcaria*). Szczepienie przeciwko zakaźnej bezmleczności u owiec i kóz w Rumunii (*Popovici*). Rozwój i profilaktyka bezmleczności owiec w Jugosławii (*Butosan i Michajłowicz*). Doniesienia: Obecność salmoneli w paszy (*Björkmann, Szwecja*). Uwagi o niektórych chorobach bydła i bawołów w Tajwanie (*Dissarmann*) — ogłoszono następnego dnia.

Nad niektórymi komunikatami rozwinęła się dyskusja, np. nad kwestią stosowania środków zapobiegawczych przy gruźlicy bydła.

W dn. 19.V. odbyła się dyskusja nad projektami rezolucji poszczególnych podkomisji i ustalono ich tekst ostateczny. Można je streścić w następujących punktach:

Schorzenia przewlekłe dróg oddechowych u drobiu. Należy zastąpić nazwę „Przewlekła choroba dróg oddechowych ptaków” terminem „Mykoplazmoza dróg oddechowych ptaków”. Do powstawania tej choroby przyczynia się wiele czynników usposabiających, a między innymi szczepienia ochronne. Należy kontrolować szczepionki produkowane na zarodkach kurzych na obecność *Mycoplasma gallisepticum* i nie należy brać do wylęgu jaj ze stad dotkniętych tą chorobą.

Choroba cieszyńska. W razie pojawienia się tej choroby po raz pierwszy w kraju należy stosować metodę wybijania sztuk chorych i podejrzanych o chorobę, a tam gdzie ona już panuje można jeszcze posługiwać się szczepieniami.

Pomór koni: Podtrzymuje się rezolucję sformułowaną przez OIE i FAO w styczniu 1961 r.

Stany chorobowe błon śluzowych u bydła. Należy kontynuować badanie nad etiologią i patologią tych chorób.

Pomór świń. Podkreślono znaczenie rozpoznawania pomoru klasycznego i afrykańskiego świń za pomocą metod laboratoryjnych i podano wytyczne zapobiegania tym chorobom.

Tegoż dnia stali delegaci OIE odbyli posiedzenie, na którym dokonano wyboru nowego prezydium. Przewodniczącym został ponownie dotychczasowy prezes dr *Franca E. Silva*. W skład nowego zarządu wszedł przedstawiciel Polski, dyrektor Departamentu Weterynarii — dr *Henryk Oberfeld*.

W ostatnim dniu Zjazdu dokonano podsumowania sesji i podkreślono stały wzrost autorytetu, znaczenia i wpływów OIE.

STANISŁAW GOŁĘBIEWSKI

Pastereloza zwierząt w województwie łódzkim

Z Wojewódzkiego Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Łodzi
Kierownik: dr S. GOŁĘBIEWSKI

W niniejszej pracy przedstawiono straty wśród zwierząt na terenie woj. łódzkiego i m. Łodzi spowodowane przez *Pasteurella multocida*. Badania przeprowadzono w latach 1954—1960. Przy opracowaniu zestawień liczbowych posługiwano się księgami badań WZHW w Łodzi. Przedstawiona statystyka nie obejmuje wszystkich upadków wywołanych przez pasterelozę, występujących w omawianym okresie na terenie woj. łódzkiego. Niektóre bowiem przypadki pasterelozy nie są w terenie rozpoznawane, a niektóre — klinicz-

ne i sekcyjne są tak typowe, że nie zawsze istnieje konieczność potwierdzenia ich badaniami bakteriologicznymi. Jedynie każdy śmiertelny przypadek pasterelozy bydła i koni winien być potwierdzony przez WZHW ze względu na postępowanie odszkodowawcze. Rzeczywista więc liczba zejść śmiertelnych na pasterelozę w terenie jest o wiele wyższa. Wyniki badań zebrano w tabelach 1, 2 i 3.

Omówienie

W latach 1954—1960 na terenie woj. łódzkiego i m. Łodzi stwierdzono badaniem bakte-